

lizált elemei ismerhetők fel. *Apus de soare* (Napnyugta) c. történelmi tárgyú operáját 1967-ben mutatta be a Román Opera. (Csire József)

— 100 éve, 1874-ben Bécsben született Edmund EYSLER osztrák zeneszerző, aki főleg hagyományos bécsi stílusú operettjeivel tűnt ki (*Művésze, A vidám férj, Bella Mammina, A király házasságát, A cirkusz gyermeke*). (Mh. 1949. okt. 4. B)

— 125 éve, 1849-ben Pesten halt meg SADLER József botanikus, egyetemi tanár. Tudományos kutató és gyűjtő munkássága, tanári működése mellett jelentős szervező és népszerűsítő tevékenysége. Számos növényteni dolgozata jelent meg. (Sz. 1791. május 6. Pozsony) (X)

— 125 éve, 1849-ben Milánóban halt meg Alessandro SANQUIRICO olasz díszletfestő. Főleg a Scalának dolgozott. Fontosabb festménye: *Milánó kulcsainak átadása*. (Sz. 1777. július 27. M) (OI)

— 150 éve, 1824-ben Königsbergben született Gustav Robert KIRCHHOFF német fizikus; boroszlói, heidelbergi, majd berlini egyetemi tanár volt. 1854-től Heidelbergben főleg a mágnesesség és elektromosság vizsgálatával foglalkozott s ott érte el legnagyobb sikerét a színképelemzés felfedezésével. Vizsgálódásainak eredményeit számos tudományos munkában tette közzé. (Mh. 1887. okt. 17. B) (X)

Március 13.

— 75 éve, 1899-ben Telkiben született KODOLÁNYI János regényíró, elbeszélő, drámaíró, a huszadik századi magyar irodalom egyik kiemelkedő alkotója.

— 75 éve, 1899-ben Zürichben született Pancso VLADIGEROV bolgár zeneszerző és zongoraművész. Zenei tanulmányait Berlinben végezte, s hosszabb időn át Németországban volt karmester. Első *Zongoraversenyével* Mendelssohn-díjat nyert. A 30-as évek óta a bolgár zenei élet egyik vezető egyénisége. Hangszeres munkái közül jelentősebb: *Bolgár szvitje, Vardar* című rapszodiája, három *szimfóniája*, további három *zongoraversenye*, Bulgária felszabadulását köszöntő *Szeptember 9.* című ünnepi nyitánya. A népzene forrásainak tudatos kiaknázása *Hege-düversenyével* kezdődik (1920). Történelmi témát dolgoz fel operájában (*Kalozán cár*), a mese világából merít balettjében (*Legenda a tórról*). (Benkő)

— 340 éve, 1634: Az ACADÉMIE FRANÇAISE (Francia Akadémia) ala-

kuló ülése. Richelieu kezdeményezésére alapították, törzstagjai 1626-tól tartották összejöveteleket. A parlament 1637-ben engedélyezte működését. Ma az öt tagozatból álló Institut de France legfőbb testülete. Negyven tagját titkos szavazással választják a pályázó írók, a szellemi és közéleti kiválóságok közül. (X)

Március 14.

— 1883-ban Londonban halt meg Karl MARX, a tudományos szocializmus megalapítója, a világproletariátus lángeszű tanítója, szervezője és vezetője. (Sz. 1818. május 5. Trier)

— 85 éve, 1889-ben Córdobában született Arturo CAPDEVILA argentin költő, író, kritikus; nemzeti irodalmi díjas (1920, 1923). „Kristálytisza nyelvű, de néha homályos tartalmú verseiben a postmodernizmo romantikához visszatérő irányzatát képviseli ... Rilke a példaképe, és az általános emberi szeretetben látja valamennyi ember megváltásának eszközt” (Inotai, 1972). Verseiből m: Szemelvények a spanyol-amerikai költészet gyöngyeiből, 1955. (X)

— 95 éve, 1879-ben Ulmban született Albert EINSTEIN, Nobel-díjas (1921) német fizikus, gondolkodó, eszészíró, a relativitáselmélet és több más fizikai elmélet megalkotója, a huszadik század egyik legkiválóbb tudósa. „Munkássága nyomán új fogalmak alakultak ki a térről, az időről, a mozgásról, a fizikai anyagról, a fényről és a vonzásról ... Társadalmi és politikai nézeteire az volt a jellemző, hogy határozottan ellenzte a társadalmi elnyomást, a militarizmust és a reakciót, elítélte az atomenergia háborús célokra való felhasználását” (FKislex). (Mh. 1955. április 18. Princeton, USA) *Válogatott tanulmányok*, 1971; *A speciális és az általános relativitás elmélete*, 1973. (X)

— 120 éve, 1854-ben Craiovában született Alexandru MACEDONSKI költő, író, publicista, a román irodalom első szimbolista költője, a modernista kísérletek úttörője. Költészetében fiatal korától egymással váltakozva jelentkezett a forradalmi hagyományokban gyökerező harcos kritikai irányzat és a szimbolizmus, a 48-as hazafias romantika, a kritikai realizmus és a modernizmus. Munkásságából kiemelkedik számos nagy sikerű költeménye, amelyek a román költészet sajátosan eredeti irányzatának kezdetét jelzik, annak az irányzatnak, amelyet később Bacovia, Minulescu, a fiatal Argezi és még sokan mások képviseltek. Saját lapjai közül főleg a *Literaturul* és köréje vont fiatalok révén nagy hatást gyakorolt a román költészet fejlődésére. Verseskö-

tetei: *Prima verba*, 1872; *Excelsior*, 1895; *Flori sacre*, 1912 (Szent virágok). (Mh. 1920. nov. 24.) Magyarul 1924 óta jelennek meg versei folyóiratokban, antológiákban. Kötetei: *Decemberi éj*, Vv. Szemlér Ferenc f. és bev. B 1961; *Titkos ország*, Vv. Domokos Sámuel szerk. Bp. 1963. (X)

— 180 éve, 1794-ben Tarnóiban született József BEM (Bem József) lengyel szabadsághős, az 1848/49-es magyar szabadságharc tábornoka. (Mh. 1850. dec. 10. Aleppo, Szíria) M 69. 3. 54.; 71. 5. 47.

— 170 éve, 1804-ben Bécsben született id. Johann STRAUSS osztrák zeneszerző, a Walzer (keringő) egyik legkitűnőbb mestere („a keringő fejedelme”), számos más tánc (négyes, polka), induló, egyveleg és más zenemű kedvelt szerzője. (Mh. 1849. szept. 25. B) (X)

— 420 éve, 1554-ben e napon „Erdélen Kolozsvárból” kelt TINÓDI Sebestyén előszava a Heltainál 25 fametszetű kótával kiadott *Cronica* c. históriás énekgyűjteményéhez. „Ez jelenvaló könyvecskét szőreznem egyébért gondolám, hanem hogy a hadakozó, bajvivó, várak-, városok-rontó és a várban szorult magyar vitézöknek lenne tanúság üdvösséges, tisztósságos megmaradásokra, az pogán ellenségnek mi módon ellene állhassanak és hadakozanak ... Mindezők meggondolván, és uraimnak, barátimnak erre való intézőket gyakorta hallván: kénszörítettém én magamat ez szegin eszömmel ezöken gondviselésére foglalnom, és ez egynéhány istóriát megírnom. öszveszednöm és az községnek kiadnom, ki lenne az több krónikák közötti végemlékötet, kinek munkájába sokat fáradtam, futostam, tudakoztam, sokat is költöttem. Igazmondó jámbor vitézek-től, kik ez dolgokba jöln voltanak, értéköztem; sem adományért, sem barátságért; sem félelemért hamisat be nem írtam, — az mi keveset írtam, igazat írtam ...” Szövegkiadása 1881 (Szilády), hasonmás 1960 (Varjas). M 70. 12. 61. (X)

Március 15.

— 20 éve, 1954-ben Kolozsvárt halt meg Emil ISAC költő és publicista. (Sz. 1886. május 17.) M 71. 4. 62.

— 25 éve, 1949-ben Bukarestben halt meg Gheorghe BRĂESCU elbeszélő, regényíró, vígjátékíró, a két világháború közötti szatirikus novella egyik legkiválóbb képviselője a román irodalomban. Hivatásos tiszt, katonaiskolai tanár volt. Legértékesebb alkotásai azok a novellái, karcolatai, amelyekben a polgári-földesúri Románia hadseregében uralkodó kaszárnyaszellemlől rajzolt